

Matjaž Juren

Atlas oblakov

Atlas oblakov (Cloud Atlas, 2012, Andy in Lana Wachowski, Tom Tykwer) je glomazen film. Lapidarno, prepleteno ekspozicijo šestih, skozi čas, prostor in žanr vsekanih »kratkičev« skupaj veže nekakšna ohlapna maksima reinkarnacije, mesijanstva, večnega vstajanja in padanja posameznikove usode. Brata Wachowski oziroma brat in novopečena sestra Wachowski sta za filmsko priredbo nagrajenega romana Davida Mitchella režiserski stolček in scenaristično tipkovnico podelila z nemškimi režiserjem Tomom Tykwerjem (*Teci Lola, teci* [Lola rennt, 1998]).

Povratak k začetku. Kaj se pravzaprav dogaja? Imamo protagoniste, ki so lastne inkarnacije v različnih obdobjih od 19. stoletja na Pacifiku do korejske distopije Novega Seula in havajske postapokaliptične stihije, ki leži na koncu Atlasove časovne enote. Duše poskušajo preživeti v svojem času, včasih postanejo perfidne in zlobne, le peščica jih pravzaprav ohranja svojo karakterno intonacijo. Film se glede »človeške narave« noče izjasniti in konstantno preskakuje med tezo, da so ljudje krhki družbeni konstrukti, občutljivi na lomljenje eksistencialnega konteksta, in izpovedovanjem benignega nativizma, ki je pogoltnil par dek karme. Večno vračanje neenakega? V vsakem primeru je jasno, da je izstop iz krogotoka nemogoč in da duša kot človekovo »bistvo« potuje naprej (oziroma, glede na to, da gre za bivanjski cikel, lahko tudi nazaj). V filmu to potrjuje gola igralska fizionomija – duša Toma Hanksa je ujeta v njegovo faco, čeprav je stari dobri Tom enkrat

čisti psiho, spet drugič preplašena činčila in tretjič utelešena plemenitost. Spriče to blage narativne shizofrenije lahko razvijemo dve strategiji oziroma vrednotenji, ki lahko zavzemata katerokoli pozicijo med kozljanjem nad nedodelanostjo in hvalisanjem mističnega interpretativnega prostora. Vseeno pa se konceptualna arbitrarnost, ki je tukaj bolj izmuzljivega tipa kot abstraktnega, ne more meriti s potenco remek dela avtorjev, ki je bil kljub neposrednosti veliko bolj nagrajujoč epistemološki peskovnik. Tako na film (vsaj v njegovi celoti) nikakor ne moremo lepiti subverzivnih kontekstualnih obrisov à la *Matrica* (The Matrix, 1999, Andy in Lana Wachowski), kaj šele *V kot Vendetta* (V for Vendetta, 2005, James McTeigue). Šampionski element prvovrstnih ZF-jev je tokrat žrtvovan na račun tematiziranja množice »velikih«, toda provizoričnih pomenskih nastavkov.

Ironično, ravno rokokojski *Atlas oblakov* (proti špartanski *Matrici*) potrjuje načelo, da je celovita, predvsem pa enostavna filmska idejnost plodovitejši humus večnivojske interpretacije kot načelna (pre)obloženost. Vsekakor se je nekaj domišljenih odkruškov romana nepovratno oddrobilo na poti levitve v film in jih moramo po nespremenljivem zakonu adaptiranja pač všteti med kolateralno škodo izgubljenega s prevodom. A ravno na točki ponovnega rojstva (kako prikladno) se *Atlas oblakov* vkoplje v svoj utrjeni in hvaležni okop. Če kaj, potem je bilo Wachowskijema (no, tokrat tudi Tykwerju) od nekdaj jasno, da je kinematografska konstrukcija newage

mitologije brez totalne epskosti bolj bosa kobila. Triurni, nove civilizacije nenehno brizgajoči valjar je tukaj najmanj impresiven. V hipsterskem žargonu bi lahko rekli, da so »vizualije pa totalno top šit«. In res so. Vsak od šestih svetov je avtonomna kreacija, njihovo prelivanje deluje cerebralno in hkrati organsko. Mestoma se nekatere od filmskih krajin res zdijo rahlo (stereo)tipizirane, prepleskane z nekaj »glossy« in »kiči« glazurice, vendar jih ravno nedefinirani narativni okvir porine v polje pravljice. Ne, ne, brez skrbi, *Atlas oblakov* ni hipertrofrana šara s kitajske tržnice (*Avatar*, 2009, James Cameron), njegova vizualna kompozicija kljub kompleksnejši formi in preplovljeni produkcijski genezi ohranja čvrsto vizualno integriteto.

Rečeno povsem iskreno se *Atlas oblakov* kljub inherentnim vsebinskim pomanjkljivostim splača videti. Bojda najdražji neodvisni film vseh časov (Wachowskija sta sto milijončkov nabrala pri vrsti nemških produkcijskih hiš in nemškem filmskem skladu, v projekt pa sta vrgla tudi znaten del lastnih sredstev) definitivno ni nova *Matrica*, če je takšna primerjava sploh poštena (Ni. Je pa obvezna). Kljub temu pa *Atlas oblakov*, prav srčkana, še bolj pa srčkano ambiciozna ZF-pravljica, ohranja iskro upanja, da se bodo avtorji k ljubljenu žanru vrnili še bolj nori kot prej. Če kaj, potem v tem trenutku potrebujemo točno to. Aleluja.